APA CA SEMN AL IDENTITĂŢII COGNITIVE ÎN POEZIA BLAGIANĂ

Water as a Sign of Cognitive Identity in the Poetry of Blaga

Maria Dorina PAŞCA[1]

Abstract

Among other motifs in the poetry of Blaga, water involves the perceiving of time, showing the flow, the trace of infinity, and gathering and then spreading the secret of life that it beholds. In this context, we see water as a sign of cognitive identity starting from the need to search and to find or not to find the spiritual matrix of evolution. Is water the sign that bears movement and transcendence? Does it determine attitudes that make place for cognitive interpretations? Does it really represent an element of the Universe? Those questions will shape Blaga's identities and conceptions through the element of cognition as evolutional and valuable determinations.

Keywords: water, sign, spiritual matrix, poetry, identity

Alături de **lumină** şi **timp**, **apa** se implică în trecerea şi perceperea vremii, ea dovedind **curgerea**, pornind chiar de la arhicunscutul proverb „Apa trece, pietrele rămân."

Şi cu toată **curgerea** sa, **apa** lasă urma învelişului de neant şi trinicie, dunând şi apoi risipind practic, taina vieţii pe care o conţine dăinuind. **Apa** este dătătoare de viaţă fiind totodată şi modalitatea de a ajunge la cunoaştere căci, dovedim prin ea necesitatea iscodirii, a căutării, lăsând sau nu adâncurile limpezi. Şi-atunci nu ni se pare lipsit de importanţa perceperii **timpului apei** când Heracit sesiza mişcarea într-un flux, adică „Panta Rei" (totul curge) dând similitudinea aceasta fluidă atât naturii cât şi chiar gândului, aducându-l pe om în situaţia/starea de a descoperi cogniţia, identificând evoluţia şi în logosul ei, valoarea.

Astfel, determinăm **apa** ca semn al identităţii cognitive, pornind de la necesitatea imperioasă a iscodirii, a aflării sau nu, a matricei spirituale şi evolutive. Este **apa** ca semn purtătoarea mişcării şi a transcendenţei? Ne determină ea atitudini dând loc interpretărilor cogniscibile? Reprezintă cu adevărat un element primordialal Universului?

Întrebările ar putea continua, nota lor definitorie dând-o prin răspuns, cu siguranţă, **universalitatea apei**, cea care (poate şi o face de atâtea ori) cristalizează, transformându-ne gândurile în soliditatea tainică a moleculei sale. Îngheaţă iubirea? Se împrăştie durerea?

De fapt, **apa** ne codifică înr-o asemenea stare modalitatea de exorimare dând consistenţă identităţii cognitive, încât o percepem de multe ori material şi nu spiritual (ideal).

Şi cu toate acestea, **apa** nu dar construieşte, ci şi devorează inundând nu numai natura, dar şi gândul nostru, dând naştere unor trăiri ce nu duc spre coerenţă, linişte şi

[1] Şef lucrări, dr.psih. Maria Dorina Paşca, Universitatea de Medicină şi Farmacie, Târgu-Mureş

BDD-A3053 © 2011 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:58:21 UTC)

împăcare sufletească, ci din contră. Ea nu **spală** atunci neputința, uneori greu recuperabilă dintre **ce suntem** şi **cine suntem**, având perspectiva învolburării şi răuui în defavoarea speranței şi binelui.

Dar, chiar dacă simțim nevoia de a privi şi astfel **clipa apei**, e necesar a continua identitatea sa, ca moment ce dă limpezime, acurateţe, îndrăzneală şi curgere, prin perceperea inegalabilă a tipului sau, determinându-ne atitudini, conduite, dar mai ales, ajutându-ne a cunoaşte şi a ne cunoaşte în evoluția valorii noastre umane.

În acest context, continuând în scris, am putea spune, o abordare din perspectivă psihologică a poeziei şi universului blagian, prin nenumărate motive, (celor amintite anterior adăugându-se: cuvântul, ciclul vieții şi casa) ajungem a determina o anumită ecuație a identității cognitive a semnului în cadrul celor anunțate, **apa** alăturându-se apriori.

Astfel, din universul blagian ne-am oprit spre analiză asupra a patru poezii, considerându-le din punctul nostru de vedere, de marcă în ceea ce priveşte **apa** ca semn al identității cognitive. În succesiunea apariției lor, **apa** ca obiect al căutării noastre se regăseşte în poezii ca:

- **Un om s-apleacă peste margine**, apărută în volumul „În marea trecere", 1924, Cluj
- **Heraclit lângă lac,** apărută în volumul „În marea trecere", 1924, Cluj
- **La cumpăna apelor**, apărută în volumul"La cumpăna apelor", 1933, Sibiu
- **Printre lacurile de munte**, apărută în volumul „Mirabila sămânță", 1960, transparând solemnitatea sa, ca un fapt ce defineşte semnul.

În poezia **Un om s-apleacă peste margine**- 1924, **apa şi gândul** sunt o incertitudine **căci**: „M-aplec peste margine/ nu ştiu e-a mării/ ori a bietului gând?" transparând cele două ca modalitate prin care, continuând idea, sufletul se adânceşte, alunecând spre maladiv, spre sfârşit- cenuşa adunând totul. De ce această dispoziție? Considerăm că e posibilă deoarece nu ştim dacă marginea este a mării sau a gândului, nevăzându-se nicio scăpare, căci „Nici o cărare nu mai e lungă,/ nici o chemare nu mă alungă" nepătrunsa apă, precum viața, e învolburată şi mâloasă, nelăsând locul limpezimii.

Şi totuşi, (ştiind că seranța e ultima ce moare), stropul învie, **căci**: „Pe coate încă o dată/ mă mai ridic ş şchioapă de la pământ/ şi ascult./ Apă bate.ntr-un țărm./Altceva nimic, nimic, nimic" **apa** fiind semnul reântoarcerii, ea, chiar dacă nimic alteva nu se mai întâmplă, nbate peste țărm ce nu mai este margine, ci un nou început.

Am folosit în incursiunea noastră pe **căci**, pornind de la repetiția lui ca însuşi semn al cauzalității, determinând concluzia: **apa bate, apa există, apa dăinuie**, şi atunci, **altceva nimic** nu dă intensitate apei ca semn al vieții, consistența fiindu-i dată de dorința de a gândi, a descoperi, avedea, dar mai ales, de a asculta. Ce? Cum apa bate-n țărm…şi-atât, reânviind prin ea speranța şi… un gând.

Poezia **Heraclit lângă lac**- 1924, am putea spune că reprezintă întâlnirea poetului filosof cu filosoful pentru care primordial era **focul** şi nu **apa** (Heraclit), fapt ce determină o anumită raportare la ceea ce reprezintă timpul trecerii: „O, cum a răguşit de bătrânețe

BDD-A3053 © 2011 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:58:21 UTC)

glasul izvorului!" chiar dacă: „Lângă ape verzi s-adună cărările,/ Sunt liniști pe aici, grele și părăsite de om." De fapt, plasarea de către poet a marelui filosof grec, Heraclit (535-475 î. Hr.) metaforic vorbind, lângă lac, presupune în opinia noastră, o percepere a timpului prin **apă**, ca semn al trecerii dar în același sens, și al cunoașterii fapt determinat și prin: „Nu alunga amintirile cevin/ plângând să-și îngroape fețele-n cenușa lor."

De data aceasta, Heraclit, filosoful nu este lângă foc pe care-l consideră primordial, așa cum aminteam anterior, ci lângă lac (apă) fiind de fapt recunoașterea la „Totul curge, nimic nu rămâne neschimbat", poate de aceea, poetul așteaptă ca soarta să-i fie ghicită din **palma unei frunze tomnatice** iar vremea s-o apuce pe drumul cel mai scurt.

Am putea considera că prin mesajul poeziei, poetul răspunde filosofului ce afirmă că: „Nici un om nu poate să intre în apa aceluiași râu de două ori, deoarece nici râul nici omul nu masi sunt la fel."

Și-atunci, în gândul lăsat lângă lac, apa ia forma deja a cunoașterii empirice și transmite mesajul? Sau: „Orice ridicare a mâinii/nu e decât o îndoală mai mult" și rămânem să acceptăm acest lucru, sau deja matricea schimbării ca semn al cunoașterii este eveidentă?

La cumpăna apelor- 1933 surprinde gândul cunoașterii iubirii, **cumpăna apelor** ca lait motiv fiind încercarea sentimentelor de a se regăsi, ele putând a continua cât și a sfârși. Când? Atunci când e arșiță și: „Tu ești în vară, eu sunt în vară. În vară pornită/ către sfârșit, pe muchie-mândoi/ la cumpăna apelor/ Cu gând jucăuș- mângâi părul pământului,/ Ne-aplecăm peste stânci, subt albastrul neâmplinit." Ceea ce aduce destu de aproape atitudinea, incertitudinea căci, și subliniem din nou: **pe muchie-amândoi la cumpăna apelor.**

Tot ceea ce se măoară în prvire, iar timpul prin puterea apei, preschimbă totul: „Din poartea-nălțimei și până-n vale/ îmbătrânește, ah cât de repede apa. Și ceasul1"

Revine astfel **apei**, poziția de a fi judecător, recuncută ca semn al echilibrului, dând girul trăirilor și sentimentelor. Acestea vor trece, vor aluneca, se vor regăsi **sau ne-nchidem inima după nespuse cuvinte**? Da, dacă suntem la… cumpăna apelor.

Apărută în 1960, **Printre lacurile de munte** este poezia în care claritatea și puritatea **apei** se identifică cu cea a sufletului: „Ne odihnim în iarbă, cu un rest de oboseală în noi, ca sufletul." Căci a ne cunoaște pe noi înșine, este din prisma poetului, o temerară incursiune printre odihna în iarbă și oboseala sufletului, spre lacurile de munte. Acum, avem timp să facem prospecțiuni cnosologice deoarece e momentul în care totul este mai clar, mai apropiat chiar și conștiinței noastre. Și-apoi, incomensurabila **apă** devine semnul cunoașterii deoarece:„Ce calm! Ce puritate!/ Dacă am vedea cu lacurile/ stelele s-ar apropia/ întâmpinându-ne la drumul jumătate."

De fapt și în fapt, este o modalitate atitudinală în care **apa** măsoară prin curgerea sa, chiar și schimbarea, drumul de/spre jumătate fiind făcut și neavând cale de întoarcere.

Ca întotdeauna pentru noi cei care venim dintr-un alt rost al cunoașterii firii și făpturii omenești, psihologia, poezia blagiană înnobilează, dar și oferă suportul invariabil și aproape inepuzabil al cunoașterii, văzută ca o consecință a valorii și evoluției spre o nouă matrice spirituală.

BDD-A3053 © 2011 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:58:21 UTC)

De ce în acest context ne-am oprit asupra **apei** ca semn al identității cognitive? Poate pentru că este semnul vieții şi evoluției, fiind cu siguranță, precum firea omlui, ba limpede, ba apropiată, ba ascunsă, ba liniştită sau învolburată, dar întotdeauna deschisă şi dornică de a fi şi/sau a se face cunoscută.

Dacă între timp s-au schimbat pietrele de care aminteam la început? Cu siguranță că apa le va cunoaşte şi va trece mai departe în curgerea sa, tăind, metaforic vorbind, cărări noi şi adânci, bătătorind apoi cu zbaterea valului drumul cunoaşterii. Cât? Poate până când **apa** se va face… piatră, sau avem deja apă de piatră?!

Bibliografie:

Blaga, L. (1974)- *Poeme/ Poemes*- Ed. Minerva, Bucureşti
Bălu, Ion (1986). *Lucian Blaga*, Bucuresti: Editura Albatros
Ganã, George (1976). *Opera literarã a lui Lucian Blaga*, Bucuresti: Editura Minerva
Lucian Blaga interpretat de..., Bucuresti, Editura Eminescu, 1981
Pop, Ion (1981). *Lucian Blaga - universul liric*, Bucuresti, C. Rom.
Todoran, Eugen (1981-1983). *Lucian Blaga, mitul poetic*, 2 vol., Ed. Facla, Timisoara

BDD-A3053 © 2011 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:58:21 UTC)